

ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ

Нацртом Закона о изменама и допунама Закона о Правосудној академији, у члану 5. је предложено да се у члану 40. Закона о Правосудној академији („Службени гласник РС”, бр. 104/09 и 32/14 – УС), после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„Похађање почетне обуке сматра се радним искуством у правној струци.”

Досадашњи ст. 4. до 9. постају ст. 5. до 10.

Као разлози за доношење таквог законског решења се наводи да су одлуком Уставног суда ИУз број 497/2011 („Службени гласник РС”, број 32/14) престале су да важе одредбе члана 40. ст. 8, 9. и 11. Закона о Правосудној академији („Службени гласник РС”, број 104/09), да је у образложењу те одлуке између осталог наведено да се законом не може обавезивати Високи савет судства /ВСС/, односно Државно веће тужилаца /ДВТ/ да обавезно предлаже Народној скупштини за први избор за судијску функцију, односно функцију заменика јавног тужиоца, кандидате који су завршили почетну обуку на Правосудној академији /ПА/, али да се законом могу прописати правила на основу којих би ВСС, односно ДВТ, посебно вредновао завршену почетну обуку на Правосудној академији, у поступку предлагања судија и заменика јавних тужилаца који се први пут бирају, те да су из тог разлога предложене измене и допуне Закона о Правосудној академији /ЗПА/, као и одговарајуће допуне Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву, што је у складу и са образложењем које је дао Уставни суд у наведеној одлуци. При томе се у објашњењу основних правних института и појединачних решења између осталог наводи да је чланом 5. Закона о именама и допунама врши неопходно прецизирање члана 40. ЗПА, из разлога што су због одлуке Уставног суда брисане одредбе ст. 8, 9. и 11. члана 40. ЗПА, па је стога неопходно да се пропише да се похађање почетне обуке сматра радним искуством у правној струци, имајући у виду да је одређени број година радног искуства један од услова за избор на судијску, односно јавнотужилачку функцију.

Подсећамо:

Одлуком Уставног суда ИУз број 497/2011 од 6. фебруара 2014. године, објављеној у „Службени гласнику РС”, број 32/14 од 20. марта 2014. године, престале су да важе одредбе члана 40. ст. 8, 9. и 11. Закона о Правосудној академији („Службени гласник РС”, број 104/09). У образложењу те одлуке између осталог је наведено да се законом не могу обавезати ВСС и ДВТ да Народној скупштини за први избор за правосудне функције обавезно предлажу кандидате који су завршили почетну обуку на ПА, али да се законом могу прописати правила на основу којих би ВСС и ДВТ, у поступку предлагања судија који се први пут бирају, посебно вредновали завршену почетну обуку на ПА. Стога, Уставни суд је кроз образложење напред наведене одлуке, изразио јасан и недвосмислен став - да се законом могу прописати правила на основу којих би ВСС и ДВТ посебно вредновали завршену почетну обуку на ПА, па је потпуно нејасно како је предлагач измена и допуна закона закључио да је потребно да се законом пропише да се похађање почетне обуке сматра и радним искуством у правној струци.

Пажљивим читањем датог образложења одлуке Уставног суда којом су проглашена неуставним ранија дискриминаторска решења у Закону о судијама и Закону о јавном тужилаштву (да су Високи савет судства /ВСС/ и Државно веће тужилаца /ДВТ/, дужни да приликом предлагања кандидата за избор за судије и заменике јавних тужилаца, предложе кандидате који су завршили почетну обуку у Правосудној академији /ПА/), никако се не може закључити да је дужност законодавца, да похађање почетне обуке сматра радним искуством у правној струци, нити се сврха оспорених одредби може образложити цитирањем делова датих одлука Уставног суда, ма колико да су ове стилски уобличене, нарочито уколико се цитирају ван правог контекста. Наиме, у образложењу поменутих одлука Уставног суда је, између осталог, наведено да се законом не могу обавезивати ВСС и ДВТ да обавезно предлажу Народној скупштини за први избор за правосудну функцију кандидате који су завршили почетну обуку на ПА, али да се законом могу прописати правила на основу којих би се посебно вредновала завршена почетна обука на ПА. Стога није јасно на основу чега је Министарство правде дошло на идеју уведе још једну дискриминаторску одредбу, пошто је евидентно да је сврха одлука Уставног суда била управо супротна - да се, отклањањем дискриминаторских критеријума, омогући кандидатима који испуњавају све законом прописане услове да остваре своје Уставом зајемчено право на ступање на јавне функције под једнаким условима из члана 53. Устава РС.

Даље, када се предложене измене закона доведу у везу са одредбама Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву, постаје јасније да су предложене новеле дискриминаторске, нелогичне и неправичне.

Наиме, према члану 35 Закона о Правосудној академији, програм почетне обуке обухвата примену материјалних и процесних закона, судску и тужилачку праксу, стандарде судијске и тужилачке етике, међународне правне стандарде, унутрашњу организацију рада судова и тужилаштва, научне и стручне радове у области домаћег и међународног права, као и вештине судског и тужилачког посла. Програм почетне обуке утврђују ВСС и ДВТ, на основу предлога који је утврдио Програмски савет, а усвојио Управни одбор ПА. Почетна обука траје две године, почиње 1. октобра и састоји се од теоријског и практичног дела у области уставног, грађанског, кривичног и прекршајног права, као опште и професионалне културе. Практични део почетне обуке обавља се у суду, јавном тужилаштву, као и у другим државним органима, адвокатским канцеларијама и другим организацијама. Време трајања обуке за сваку област утврђује се програмом почетне обуке. Теоријски део обуке се одвија кроз обраду одређених тематских целина у организацији Академије, а практични део кроз рад у правосудним органима под надзором ментора и кроз рад у институцијама изван правосуђа. Оцењивање почетке обуке (која се иначе обавља у суду и тужилаштву), према члану 36. ставови 1 и 2 цитираног закона, врши се тако што, по завршетку сваког дела почетне обуке, ментор и предавач из тог дела обуке дају оцену од 1 до 5, док се рад у институцијама изван правосуђа не оцењује. Члан 37. ЗПА у ставовима 1 и 2, прописује да, по завршетку почетне обуке, корисници исте полажу завршни испит на коме се искључиво проверавају практична знања и способности стечени на почетној обуци за обављање посла судије прекршајног суда, основног суда и заменика јавног тужиоца у основном тужилаштву, а оцењивање завршног испита се вреднује оценама од 1 до 5. На крају почетне обуке корисник исте добија завршну оцену која представља збир оцена добијених за поједине делове обуке и

оцене са завршног испита (члан 38. закона). Из овога произилази да корисници почетне обуке на ПА фактички и немају никаву проверу теоријског знања, а и поред тога се, као кандидати за правосудне функције изузимају од провере стручности и оспособљености на испиту који, према законским новелама сета правосудних закона, на које такође имамо примедбе, организују ВСС И ДВТ. Тиме је почетна обука на ПА поново постављена као пресудан услов за вредновање стручности и оспособљености приликом предлагања кандидата за први избор за судију прекршајног и основног суда и за заменика јавног тужиоца у основном јавном тужилаштву, иако је опште позната чињеница да програм почетне обуке, као ни полагање завршног испита, нису на законом предвиђен начин верификовани од стране ВСС и ДВТ, да Правилник о полагању завршног испита није јавно објављен и учињен доступним јавности, да завршни испит корисника почетне обуке у пракси представља симулацију суђења и да смернице које је усвојила Радна група за израду смерница за реформисање и развој ПА нису испоштоване првенствено од стране Правосудне академије као институције у чијем интересу су и донете.

Са друге стране, у истим оним институцијама у којима корисници почетне обуке ПА обављају ту "почетну обуку" – судовима и тужилаштвима, раде судијски и тужилачки помоћници, који такође аплицирају на правосудне функције. При томе, они своје радне задатке извршавају у стварним предметима, почев од предузимања конкретних процесних радњи у поступцима, па до израда коначних верзија судских и тужилачких одлука. Провера и вредновање њиховог рада врши се по квалитативним и квантитативним мерилима и критеријумима четири пута годишње и то од стране судија или већа, односно заменика јавног тужиоца за које раде, а на крају године добијају и коначну оцену рада.

Имајући у виду предложене измене закона и ситуацију у пракси, може се извући само један закључак – да похађање почетне обуке на ПА, има "већу тежину", него конкретно радно искуство у струци, јер поново представља преовлађајући услов за избор на правосудне функције. Наиме, завршена почетна обука на ПА се предложеним изменама и допунама сета правосудних закона вишеструко вреднује приликом избора за носиоце правосудних функција – и као радно искуство и као доказ о стручности и као доказ о оспособљености. Са друге стране, радно искуство у струци ни на који начин не може потрети предност коју, према предложеним изменама и допунама закона, похађање почетне обуке на ПА даје кандидатима из те групе приликом аплицирања за први избор на правосудне функције. Наиме, оцене које кандидати ван ПА добију током рада се не узимају у обзир и ма колико радног искуства у струци имали, морају да полажу испит ради провере стручности и оспособљености. Истовремено, кандидатима са ПА се завршена почетна обука рачуна и као радно искуство, и као разлог због којег се ослобађају од полагања испита ради провере стручности и оспособљености, па је јасно да предложене законске новеле заједно уводе двоструке аршине у поступку предлагања кандидата који се први пут бирају за судије основних и прекршајних судова, односно за заменика основних јавних тужиоца, што је потпуно у супротности са одлукама Уставног суда на које се предлагач позива.

Пошто за дате прелогне измене и допуна Закона о ПА предлагач није дао разлоге због чега се завршеној почетној обуци на ПА даје толика предност, тиме је изостало логично и објективно прихватљиво објашњење зашто се одређена категорија кандидата – корисници почетне обуке на ПА, опет ставља у повлашћени положај у односу на све остале кандидате

АСОЦИЈАЦИЈА ПРАВОСУДНИХ САВЕТНИКА СРБИЈЕ
Београд

који испуњавају све законом прописане услове за избор на правосудне функције, чиме се поново дискриминишу сви они који желе да конкуришу за избор за носиоце правосудних функција, а нису завршили почетну обуку на ПА.

Овим путем смо желели да укажемо предлагачу закона да, руководећи се методологијом стихијског исправљања учињених пропуста, предложеним решењима и даље не одступа од суштинског давања предности лицима са завршеном обуком на ПА, чиме се истовремено вређају Уставом и законом зајемчена права других кандидата. Залажући се за владавину права и начело поделе власти, верујући да ће предлагач закона схватити да наша залагања нису утемељена на личним интересима нити на заштити права појединаца, већ на моралним и законским начелима која смо усвајали током вишегодишњег стручног усавршавања и оспособљавања, надамо се да ће оспорени члан 5. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о Правосудној бити повучен из процедуре. Налазимо да би смо без увођења тих измена барем у неком смислу били у равноправном положају. Уколико Министарство правде ипак остане на становишту да је целисходно да у правни поредак врати недавно отклоњене дискриминаторске одредбе, бићемо поново принуђени да се обратимо надлежним домаћим и међународним институцијама.

У Београду 17.06.2015.године

за Асоцијацију правосудних саветника Србије

Председник Председништва Жак Павловић
члан Председништва Нада Ђорђевић

asocijaciapss@gmail.com